

[Dræbye]

kers Forening om afregningsreglerne, førte til et positivt resultat. Et af problemerne ved beslutningsforslaget er, at det ikke er sket endnu, at man tværtimod har været i en situation, ikke mindst i de sager, der har været inden for LOs område, hvor de faktiske handlinger i elforsyningsvirksomhederne har båret præg af manglende forhandlingsvilje og vilje til at finde en fornuftig løsning.

Hr. Emmert Andersen tillod sig at referere formanden for Danske Elværkers Forening, Jacob L. Hansen, for, at det radikale forslag er et snigløb mod foreningen. Jeg synes, at det synspunkt er overordentlig underligt, idet jeg forstod, at hr. Emmert Andersen nærmest gjorde det til sit eget synspunkt. Det, vi har sagt, er ikke, at man ikke skal forhandle, men at vi af samfundsmæssige årsager ønsker klarhed med hensyn til et bestemt niveau, og at man udmærket godt kan forhandle videre om en præcis udformning af afregningsreglerne, og i øvrigt vil vi anbefale, at man gør det.

Jeg skal sige tak til hr. Riishøj og til hr. Waldorff for deres tilslutning og også tak til hr. Steffensen for principiel tilslutning, selv om jeg måske godt kunne have ønsket mig, at den havde haft et lidt mere konkret indhold:

Energiministeren (Enggaard):

Jeg skal ikke gå langt ind i de interessante spørgsmål, som er rejst i forbindelse med det af hr. Dræbye m.fl. fremsatte forslag. Vi kan komme tilbage til besvarelsen af de spørgsmål, som har været rejst her, i forbindelse med udvalgsarbejdet, og jeg tror, det er vigtigt at se disse ting i sammenhæng og ikke tage de enkelte bestanddele ud til en løsrevet vurdering.

Jeg vil gentage, at jeg naturligvis deler det ønske, som har været fremsat fra flere sider, om, at de forhandlinger om afregningsreglerne, som pågår, hurtigt kan føre frem til et positivt resultat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til det energipolitiske udvalg. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 29:

Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti.

Af Ritt Bjerregaard (S) m.fl.
(Fremsat 22/11 83).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Forslaget er en genfremsættelse af et forslag, som socialdemokratiet fremsatte i sidste samling. Baggrunden er den meget store ungdomsarbejdsløshed, vi oplever i disse år, og forslaget peger på en række foranstaltninger, som kan medvirke til at nedbringe denne.

Lad mig sige med det samme, at der er flere punkter i forslaget, som regeringen er sympatisk indstillet over for. Der er også flere foranstaltninger, som rent faktisk allerede er gennemført. Det gælder f.eks. pligten for kommuner og amtskommuner til at afsætte et bestemt beløb pr. indbygger til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Dette blev som bekendt vedtaget for årene til og med 1985 gennem forlængelsen af lov nr. 488 af 14. september 1977 om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner, der jo indgik i forårets uddannelsespolitiske forlig mellem regeringen, socialdemokratiet og de radikale.

Når det er sagt, vil jeg gerne understrege, at regeringens principielle holdning til selve garantibegrebet er den samme, som jeg gav udtryk for under drøftelserne i sidste samling: jeg finder det forkert at opstille en egentlig garanti til de unge, fordi det nemt kan virke, som om vi stikker de unge blå i øjnene. Det vil i mange tilfælde rejse forhåbninger, som det rent praktisk vil være umuligt at føre ud i livet. Derfor bør vi ikke ope-

[Undervisningsministeren]

rere med en egentlig garanti, men i stedet give de unge realistiske muligheder og bestandig søge at forbedre og udvide disse muligheder.

Som et eksempel vil jeg gerne nævne, at principielt er der i dag tilbud om en uddannelsesplads til alle, idet vi har 2.000 ledige pladser på bygge og anlæg. Vi har ledige pladser på 3 universiteter og på 20 seminarier. Faktisk er der uddannelsespladser til alle i dette land, men det er ikke lige præcis de pladser, mange havde tænkt sig. Eksemplet viser, hvor vanskeligt det er at operere med et garantibegreb. Det tror jeg i øvrigt også forslagsstillerne er ganske klar over.

Ifølge forslaget skulle en garanti tilrettelægges i lyset af erfaringerne fra det forsøg med en garantiordning, som i begyndelsen af 1980'erne blev gennemført i Storstrøms og Århus amtskommuner. Ordningen skulle ifølge forslaget blive landsdækkende i løbet af de nærmeste år.

Jeg vil gerne gentage, hvad der har været sagt fra regeringens side om disse ungdomsgarantiforsøg: at en række af elementerne i forsøgene har været positive og har givet nyttige erfaringer, som vi i høj grad kan anvende i det videre arbejde, men som helhed har regeringen, som alle ved, ikke fundet, at forsøgene i de to amter har opvist resultater, som kan stå mål med omkostningerne. Den højt prioriterede uddannelsesmålsætning i garantiforsøget blev ikke opfyldt, bl.a. på grund af kapacitetsmangelen og på grund af økonomiske og sociale barrierer, og den undersøgelse, der har været foretaget af de unges efterfølgende uddannelses- og beskæftigelsessituation, har desværre vist nedslående resultater.

Jeg finder, at forsøget bør advare os imod en for håndfast brug af garantibegrebet. Som jeg sagde før, må vi forudse, at anvendelsen af ordet garanti helt automatisk rejser en række forhåbninger, og dette vil desværre hyppigt være forhåbninger, som vi ganske nøgternt må erkende er urealistiske.

Det var på denne baggrund, at regeringen i foråret fremlagde det handlingsprogram på 32 punkter, der hed »Flere unge i gang«. Som folketingets uddannelsesudvalg ved, er vi langt inde i arbejdet med at føre de enkelte punkter ud i livet. Der er sendt en opfølgingsrapport til udvalget her for en uge eller to siden, og dér kan man læse om, hvad der

er sket med de enkelte punkter. Det er ikke sådan, at aktionen er blevet af mindre rækkevidde, end der i foråret blev lagt op til. Når det f.eks. gælder de nye uddannelser, som blev nævnt som led i de 32 punkter, f.eks. den industrielle grunduddannelse, har regeringen nu et betydelig højere ambitionsniveau, end vi havde i foråret. Det vil sige, at vi påtænker flere pladser, end vi dengang planlagde.

Regeringen mener, at vi først og fremmest skal sætte ind på at give de unge bedre uddannelsesmuligheder. Vi har derfor tilvejebragt flere uddannelsespladser inden for ungdomsuddannelserne, end man nogen sinde før har haft. For 1983' vedkommende er der tale om næsten 130.000 pladser, hvilket er 10.000 pladser mere, end der blev besat året før. Man kan sige det på den måde, at aldrig nogen sinde er der sket en så stor ekspansion af uddannelsessektoren som i det seneste år. Som bekendt er det bl.a. sket ved merindskrivning med ekstra stole, men jeg skal gerne erkende, at det også er sket ved ekstra ressourcer og som følge af en planlægning, der blev gennemført i den tidligere regerings tid. Det vil jeg gerne anerkende.

Flere uddannelsespladser er jo en af de foranstaltninger, som er anført i det foreliggende beslutningsforslag, og på dette punkt som på flere andre punkter er der næppe de store uoverensstemmelser mellem forslagsstillerne og regeringen. Vi er enige i, at der må opstilles uddannelses tilbud, der harmonerer med de unges forudsætninger og muligheder. Vi er enige i, at der for social- og sundhedsuddannelsernes vedkommende må etableres ældreomsorgsuddannelser som 2. dels EFG-uddannelser. Vi drøfter for tiden dette med organisationerne. Jeg har ryddet den hindring af vejen, som man sagde jeg havde skabt. Nu glæder jeg mig til, at organisationerne rydder de hindringer af vejen, som de har skabt.

Fra erhvervsuddannelsesrådets side har jeg modtaget et forslag om etablering af en industriel grunduddannelse. Det var den, jeg nævnte før. Den skal have et kortere uddannelsesforløb, som primært retter sig mod skoletrætte unge og andre, som ikke er motiverede til at gå i gang med en af de længerevarende ungdomsuddannelser. Jeg sætter på, at vi kan starte forsøg med denne uddannelse ved en række erhvervsskoler i løbet af 1984.

[Undervisningsministeren]

Jeg er ikke i tvivl om, at vi her opfylder et om end beskedent, så dog i hvert fald reelt uddannelsesbehov hos en gruppe unge, der i dag søger ud på arbejdsmarkedet alene med deres folkeskoleuddannelse som ballast.

Med hensyn til spørgsmålet om tilvejebringelsen af de nødvendige lære- og praktikpladser har jeg noteret mig, at socialdemokratiet er af den principielle opfattelse, at disse problemer så vidt muligt skal klares ad frivillighedens vej, det vil sige ved en videreførelse og intensivering af det gode samarbejde, der altid har været mellem ministeriet og arbejdsmarkedets parter.

Socialdemokratiet finder imidlertid, at problemerne er så store, at det kan være nødvendigt med mere forpligtende ordninger, og derfor foreslår man, at der indføres en pligt for virksomhederne til efter nærmere fastlagte kriterier at oprette et bestemt antal lære- og praktikpladser eller betale et forhøjet beløb til Arbejdsgivernes Elevrefusion. Hertil vil jeg sige det samme, som jeg fremførte under debatten i sidste uge ved SFs beslutningsforslag nr. B 14, nemlig at regeringen ikke kan gå ind for tvungen kvotering, men at vi på lidt længere sigt ikke vil være utilbøjelige til at gå ind i overvejelser om en eventuel AER-løsning, altså en løsning, der indbefatter Arbejdsgivernes Elevrefusion. Det er noget, vi gerne vil arbejde med.

Jeg vil gerne føje til, at når den tanke ikke er blevet realiseret i det år, hvor denne regering har siddet, og når den heller ikke blev realiseret i de foregående år, hvor den tidligere regering sad, skyldes det selvfølgelig, at der er en række besværligheder, bl.a. hensynet til brancher, som overhovedet ikke har gavn af erhvervsuddannelsessystemet, idet de ansætter ufaglærte, og andre brancher, som i hovedsagen ansætter helt andre grupper af færdiguddannede. Vi får let et hundeslagsmål imellem de forskellige grupper på arbejdsmarkedet og imellem de forskellige typer af virksomheder på arbejdsmarkedet, hvis vi begynder at begunstige dem, der har lærlinge og elever, og straffe dem, der ikke har det. Nogle af dem, vi straffer, vil nemlig være uskyldige.

Det er problemet, og det er årsagen til, at man aldrig er kommet længere med den idé, men jeg har her helt åbent sagt, at vi ikke blot kan sige, at så opgiver vi det. Jeg agter inden for de nærmeste uger at indkalde ar-

bejdsmarkedets parter til en drøftelse om netop den sag, så vi kan forsøge, om vi kan finde en udvej, som vi kan leve med alle sammen.

Om lære- og praktikpladsproblemet vil jeg dog gerne tilføje, at man ikke må stirre sig blind på, at der ved udgangen af oktober måned var registreret i alt 14.700 pladssøgende. Jeg er helt enig i, at dette tal er for højt, men vi må også huske at se på det meget positive i, at der alene inden for lærlinge- og EFG-uddannelserne i løbet af årets første 10 måneder i alt er indgået 30.300 aftaler. Disse tal viser med al ønskelig tydelighed, at de mange forskellige initiativer, som udøves af organisationerne, skolerne og de kommunale myndigheder, og som har været støttet af den tidligere og den nuværende regering, ikke har været håbløse. De har båret frugt. Men jeg vil gerne medgive forslagsstillerne, at der er behov for nye initiativer. Vi må gøre mere endnu. Sådan set er det opmuntrende, at det, der er gjort, har haft sin virkning. Det må så stimulere os til at give patienten mere af samme medicin.

Sammenfattende vil jeg sige, at regeringen ikke kan gå ind for den egentlige ungdomsgaranti, men at vi et langt stykke af vejen kan komme til enighed om en række af de foranstaltninger, der er anført i forslaget. Disse vil vi gerne gå ind i en positiv drøftelse af under udvalgsbehandlingen.

Nørgaard Sørensen (S):

Jeg vil starte med at kvittere for undervisningsministerens tale. Jeg synes, det var en udmærket tale, som på mange punkter var imødekommende over for de synspunkter, vi har gjort rede for i vores forslag om en landsdækkende ungdomsgarantiordning, men hvor konklusionen alligevel var, forstod jeg på undervisningsministeren, at han ikke kunne gå ind for forslaget.

Jeg vil dog som en foreløbig konklusion gå ud fra, at når undervisningsministeren selv finder, at der er behov for yderligere foranstaltninger på en række af de nævnte områder, vil undervisningsministeren også tage initiativ til – ikke bare gennem udvalgsarbejdet, men i øvrigt gennem et konkret forhandlingsarbejde – at finde frem til nogle konkrete løsningsmodeller for en række af problemerne.

[Nørgaard Sørensen]

Her vil jeg specielt nævne lære- og praktikpladsproblemet, hvor jeg synes, at undervisningsministeren i dag viste den åbning, som han refererede til at han også havde vist under debatten om SFs forslag, nemlig en udbygget løsning med hensyn til AER. Nu er det altid nemt at sige en AER-løsning. Hvad går den så ud på? En AER-løsning kan næsten ikke gå ud på andet end i det mindste at forhøje bidragene fra Arbejdsgivernes Elevrefusion, ellers er der på sin vis ikke nogen nye pladser i den sag. Jeg vil gerne have undervisningsministeren til på et senere tidspunkt i debatten i dag at bekræfte, at det er i den retning, det går, for så er vi bestemt meget interesserede.

Jeg vil bekræfte undervisningsministeren i, at regeringen i folketinget har konstateret et flertal for at afvikle forsøgene med ungdomsgaranti i Storstrøms og Århus amter. Ministeren ved, at det er en beslutning, vi i socialdemokratiet hele tiden har været modstandere af. Vi synes, at rapporterne om forsøgenes udvikling og resultater i 1982 viste noget meget positivt, og det blev også påvist, at en stor del af de svagest stillede unge i stigende omfang fik tilbud om enten uddannelse eller arbejde under forsøgene. Derfor synes vi faktisk, det var et mærkværdigt tidspunkt at standse forsøgene på. Jeg ved godt, regeringen dengang først og fremmest henviste til resultaterne fra 1981, som var langt mindre positive, men vi synes, man skulle have henvist til resultaterne fra 1982, hvor det viste sig, at man havde fået greb om nogle problemer.

Når vi har været modstandere af at standse forsøgene, har det selvfølgelig også en sammenhæng med valg af politisk strategi på dette område. Det hænger naturligvis sammen med vort ønske om at etablere en landsdækkende ungdomsgarantiordning. Dens hovedindhold skulle være som skitseret i forslaget i de punkter, som undervisningsministeren har gået igennem, nemlig en gradvis indførelse af en garanti, en gradvis opfyldelse af en række forudsætninger, herunder ikke mindst spørgsmålet om uddannelsespladser, lære- og praktikpladser, bedre vejledning, bedre økonomi for de svagest stillede unge og en mere effektiv udnyttelse af jobskabelsesloven.

Sidste år lykkedes det heldigvis at bevare den kommunale forpligtelse til at afsætte

midler til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. På samme tid mente vi også at kunne konstatere et meget bredt flertal for, at indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden ikke måtte svækkes. Det er jo altid et definitions-spørgsmål, men vi mener altså, at regeringen med sit finanslovsforslag på en række konti har lagt op til en svækkelse af bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden. Det drejer sig om kombinerede undervisnings- og produktionsprogrammer, altså produktionshøjskoler, det drejer sig om projektgrupper for langvarigt uddannede, det drejer sig om forsøgskurser, det drejer sig om daghøjskoler, det drejer sig om støtte til de dårligst stillede elever på EFG-basisåret, introduktionskursus for folkeskoleelever til EFG, jobskabelsesloven og støtten til de unge i EIFU-kurserne.

Desuden kommer der ud over de 2 pct.s besparelser – som er den rammebesparelse, alle ved der arbejdes med – en yderligere besparelse af temmelig stor størrelse på EFG-uddannelsernes driftsudgifter og på specialarbejderuddannelserne, som også rammer de unge.

Vi vil senere komme til at stemme om ændringsforslag på alle de nævnte områder i og med, at vi har stillet ændringsforslag på disse områder i forbindelse med finanslovsforslaget, men det skal siges allerede nu, at vi faktisk meget beklager regeringens forslag på disse områder, dels fordi de selvfølgelig forringer udsigten til at få etableret en egentlig ungdomsgaranti, dels fordi der på disse konti ikke bliver tale om nogen usvækket indsats mod ungdomsarbejdsløsheden.

Det undrer os en lille smule, at regeringen ikke på et langt tidligere tidspunkt i forbindelse med finanslovsforslaget har bedt om at få gennemgået hele ungdomsarbejdsløshedsproblematikken med bl.a. socialdemokratiet i fortsættelse af den aftale, vi havde i foråret om forlængelse af den kommunale forpligtelse.

Men vi håber, at vi med udgangspunkt i vores forslag kan nå frem til en egentlig forstærket indsats mod ungdomsarbejdsløsheden, og hvis vi når frem til det, skal der i hvert fald ikke lyde nogen kritiske røster fra socialdemokratiet desangående.

Karen Højte Jensen (KF):

[Karen Højte Jensen]

Som udgangspunkt for denne debat om det socialdemokratiske forslag om en landsdækkende ungdomsgaranti er det vigtigt at fastslå, at der er tradition for – og det finder jeg uhyre positivt – at flere partier samarbejder om at imødegå ungdomsarbejdsløsheden. Intet parti har altså patent på at ville give de unge gode muligheder, og hvem er i øvrigt ikke interesseret i, at vi kan tilbyde alle vore unge en fornuftig og meningsfyldt start på deres voksentilværelse?

Nogle vil placere ansvaret for ungdomsarbejdsløshedens omfang på den siddende regering. På den baggrund finder jeg det rimeligt at skitsere det reelle forhold med en række tal.

Fra 1980 til 1981 steg ungdomsledigheden med 15.000, nemlig fra 55.000 til 70.000 ledige unge i alderen 15–24 år omregnet til fuldtidsledige. Den 1. januar 1982, da vi stadig havde en socialdemokratisk regering, var tallet steget yderligere, nemlig til 73.000. I august i år var antallet af unge ledige 72.800. Der er altså tale om et – om end beskedent – fald, samtidig med at der pr. 1. januar 1983 var 6.470 flere unge end året før. Netto er der altså flere unge i uddannelse og arbejde, end der var under den tidligere regering, en kendsgerning, som vi ikke må glemme i betragtning af, at ungdomsårgangene fra 1985 vil være jævnt faldende til år 2000.

Endnu et par tal kan tjene som dokumentation for regeringens indsats over for de unge. I sommer var der ca. 110.000 uddannelsespladser til rådighed for de unge, der forlod folkeskolen, en stigning på ca. 10.000 i forhold til året før. Cirka 9.000 af disse ekstra pladser er blevet besat, og dermed har regeringen opfyldt sit såkaldte sommerløfte om et uddannelsesstilbud til alle, der ønsker det.

Tilbage er problemet med, at ikke alle får deres primære uddannelsesønske opfyldt, et problem, som vi nu skal søge at få løst. Vi har også geografiske skævheder. Desuden er der de unges, ikke mindst pigernes, traditionsbestemte uddannelsesvalg, modefagsfænomenet og problemerne med i tide at få de enkelte uddannelsesinstitutioner til at foretage de nødvendige omstillinger i takt med, at erhvervslivets behov for arbejdskraft ændrer sig. Det er alt sammen noget, der spiller ind her.

Også uddannelsesinstitutionerne må altså vise sig rede til de fornødne tilpasninger, lige så vel som de unges uddannelsesvalg må forsøges spredt lidt mere, bl.a. via øget vejledning og information om, hvor mange og hvilke tilbud de reelt har.

Et andet aspekt, som nødvendigvis må med, når vi taler om de unges fremtidsmuligheder, er, at den generelle optimisme i erhvervslivet, som regeringen skaber via sin økonomiske politik, selvsagt også kommer de unge til gode i form af et øget antal lære- og praktikpladser og bedre beskæftigelsesudsigter generelt.

Der er bred politisk enighed om først og fremmest at sikre, at alle unge, der ønsker det, får en kompetencegivende uddannelse, samtidig med at arbejdsmarkedet også, når antallet af unge falder, skal kunne tilgodeses med en velkvalificeret arbejdskraft.

Vor holdning er altså at styrke de unges uddannelsesmuligheder. Vi ønsker ikke at foregøgle de unge en fremtid gennem kunstige jobskabelsesordninger og heller ikke via en ungdomsgaranti, som sjældent er en varig vej ud af ledigheden.

I sin fremsættelsestale bruger fru Ritt Bjerregaard udtrykket »troværdig løsning«. Mon socialdemokratiet dybest set finder, at det lyder troværdigt, når der tales om garanti? Jeg kan ikke undlade at minde om, at der i folketingsbeslutningen om ungdomsuddannelserne fra juni 1980 – en beslutning, som mit parti ikke havde del i – netop figurerer begrebet garanti for uddannelsesstilbud, men at virkeligheden viste, at det ikke lykkedes den socialdemokratiske regering at leve op til dette løfte. Det illustrerer vel mere end noget andet, at det er vanskeligt.

Vi kan altså ikke tilslutte os garantibegrebet, men til gengæld er der en lang række af de konkrete forslag, som vi er positive over for. I øvrigt er en lang række initiativer, som det også blev nævnt af undervisningsministeren, allerede iværksat eller befinder sig på tegnebrættet.

Varige løsninger til gavn for de unge opnås dog kun i sammenhæng med, at samfundets økonomiske og beskæftigelsesmæssige problemer generelt løses. Netop disse år stiller store krav til vores evne til omstilling og tilpasning.

Halvgaard (FP):

[Halvgaard]

Jeg er helt enig med fru Ritt Bjerregaard, der i fremsættelsestalen udtaler, at »det er den voksne generations – vort – ansvar, at unge kommer aktivt med i det samfund, som de er en del af...«.

Men et flertal i folkettinget, også socialdemokratiet, mener jeg, har afgjort forsømt at leve op til det ansvar netop i 1960'erne og 1970'erne, da problemet opstod. Jeg mener, at man allerede i 1960'erne og 1970'erne burde have set udviklingen, som vi nu klart kan se den i dag, for vores arbejdsløshedstal og problemerne for de unge har gradvis vokset sig større i løbet af de ca. 20 år.

Grunden er selvfølgelig, at man ikke har grebet ind i tide, man har undladt at gennemføre en fornuftig økonomisk politik, man har tværtimod gennemført en lovgivning, som har besværliggjort det for erhvervslivet at skabe de fornødne arbejdspladser.

Det er selvfølgelig let nok at komme bagfter og sige: sådan og sådan. Vi har problemet i dag, og derfor må vi se at løse det, men fremskridtspartiet kan kun henvise til de løsningsmodeller, vi har fremsat i forbindelse med hele arbejdsløshedspøblem, og det er dér, jeg mener man skal sætte ind. De kunstige foranstaltninger, der opfordres til i det foreliggende forslag, kan fremskridtspartiet ikke acceptere, men vi vil naturligvis være parat til til enhver tid, også i udvalget, indgående at drøfte problemerne.

Tørnæs (V):

Jeg er meget enig med forslagsstillerne om, at ungdomsarbejdsløsheden er uacceptabelt høj. Heldigvis er den stærke stigning, vi oplevede med den tidligere regering, stoppet. Men det er ikke nok, ledigheden skal bringes til fald. Vi betragter det i den sammenhæng som meget vigtigt, at den økonomiske sanering fortsættes, og at erhvervenes konkurrenceevne yderligere forbedres. Man kan i den sammenhæng undre sig lidt over, at forslagsstillerne og det parti, de repræsenterer, praktisk talt har undladt at bidrage til at sanere økonomien og forbedre erhvervenes konkurrenceevne.

Vi betragter det altså simpelt hen som det vigtigste led i hele bekæmpelsen af arbejdsløsheden, herunder også ungdomsarbejdsløsheden, at der skaffes bedre mulighed for varig beskæftigelse i den private sektor. Men

vi betragter det også som et vigtigt led, at der gives mulighed for uddannelse specielt på de områder, hvor der kan påregnes at være mulighed for varig beskæftigelse.

Det er en lidt paradoksal situation, vi befinder os i: at vi med en så stor arbejdsledighed har sektorer, som ikke kan få tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft. Vi er derfor meget indstillet på at styrke de områder, hvor beskæftigelsesmulighederne er så gode, at de i øjeblikket ikke kan få den tilstrækkelige arbejdskraft.

Men vi må nok sige, at vi er særdeles betænkelige, ja, vi er faktisk modstandere af at udstede sådan en garanti, hvor man siger: nu træffer vi en beslutning, som betyder, at vi i løbet af en relativt kort årrække vil være i stand til at give samtlige under en vis aldersgrænse tilbud om uddannelse eller beskæftigelse. Og det er både, fordi det i sig selv kunne være ganske vanskeligt at leve op til, og fordi det måske kunne skabe falske forhåbninger.

Vi har også været meget betænkelige ved at skubbe problemet over til amter og kommuner ved at sige, at hvis der bare afsættes tilstrækkelige midler i amter og kommuner, løser man det ad den vej.

Vi er som sagt meget indstillet på at styrke især lære- og praktikpladserne. Jeg forstod den socialdemokratiske ordfører, hr. Nørsgaard Sørensen, sådan, at man gik ind for at øge arbejdsgiverbetalingen, den såkaldte AER-løsning. Jeg vil meget stærkt understrege, at der efter vores opfattelse er ganske store vanskeligheder forbundet med noget sådant. Der er en væsentlig forskel på, hvordan indgangen til og udgangen fra disse pladser er. Der er, som det allerede er blevet nævnt, stor forskel på, hvordan man benytter og har brug for beskæftigelse, har brug for folk, der kommer med den uddannelse. Og så skulle man pålægge en generel betalingspligt ved indgangen!

Vi er parat til at kigge på de enkelte elementer i forslaget, men en generel garanti, som den her er udformet, må vi tage afstand fra.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg vil gerne takke venstres politiske ordfører for et meget interessant indlæg.

[Svend Auken]

For at der nu ikke skal være tvivl om, hvor partiet venstre står, vil jeg gerne have afklaret, om ordføreren er enig med undervisningsministeren, der er enig med os, eller ordføreren står på det standpunkt, undervisningsministeren stod på for et år siden, hvad angår indførelse af en AER-løsning til klaring af lære- og praktikpladsproblemet. Alle mennesker ved, at der er problemer i den ordning – det er der ingen diskussion om – ikke i principperne, men i gennemførelsen. Men er venstre som parti indstillet på sammen med undervisningsministeren at finde en løsning?

En enkelt bemærkning til. Hr. Tørnæs mener, at den vigtigste indsats til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden er forbedring af konkurrenceevnen. Har hr. Tørnæs haft mulighed for at læse regeringens finansredegørelse, hvor der står, at den virkelige forbedring af konkurrenceevnen, der har fundet sted, fandt sted i årene fra 1980 til 1982, hvorimod der i 1983 ingen forbedring af konkurrenceevnen er sket?

(Kort bemærkning).

Tørnæs (V):

Nu kan der være ganske forskellige vurderinger af, hvordan konkurrenceevnen er blevet forbedret. Der er i øvrigt også forskellige vurderinger af, hvordan arbejdsledigheden vil forløbe i forbindelse med den forbedrede konkurrenceevne. Vi er af den opfattelse, at arbejdsledigheden – stadig væk med en forbedret konkurrenceevne – vil toppe i 1984.

Afslutningsvis skal jeg sige, at jeg ser ikke, at der er divergerende opfattelser i partiet venstre, ej heller i forhold til undervisningsministeren med hensyn til det, hr. Svend Auken betegede som AER-modeller og -løsninger.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Vi skal nu igen diskutere de unges arbejdsløsheds- og uddannelsesproblemer. Vi ved, at vi allerede har tabt generationer af unge, og vi vil tabe flere i den kommende tid. På et tidspunkt, da de unge mennesker står med kræfterne og ønsket om at bygge en fremtid op, får de den besked: er der noget, I ikke kan få, er det en garanti for et arbejde eller en uddannelse.

Jeg synes, det er en grov svigten, ikke kun fra folketingets side, men også fra andre bestemmendes side. Det er ikke kun folketinget, der bestemmer. Det er i lige så høj grad arbejdsgiverne.

Vi står i denne situation på grund af en fejlslagen økonomisk politik. Situationen forværres, selv om regeringen desperat prøver at fortælle os, at det bliver bedre, og hvis den så endelig må indrømme, at det ikke er blevet bedre, siger den: ja men det bliver det fremover – uden overhovedet at kunne pege på, hvad det egentlig er, der skulle blive så meget bedre fremover.

SF har tidligere sagt om garantiordningen, at vi vil være med til at se på den. Der er elementer i den, vi ikke er helt klar over om vi kan støtte, men groft set kan vi støtte langt det meste i den garantiordning, som socialdemokratiet har foreslået nu flere gange. Derfor er vi glade for, at der står i forslaget – selv om det måske ikke er møntet på os – at det er en invitation til samarbejde om en ungdomsgarantiordning.

Når jeg siger lidt polemisk, at det måske ikke er møntet på os, er det, fordi der hele tiden har været lagt op til, at i hvert fald nogle af de borgerlige partier skulle gå med, for ellers kunne der ikke blive flertal, og hidtil har vi ikke set, at nogen har været særlig interesseret. Det er tilsyneladende ordet garanti, der er så megen palaver om. Det er egentlig rystende, at vi i vores samfund ikke kan give en garanti for, at unge kan få enten en uddannelse eller et arbejde.

Så vidt jeg kan se i forslaget, er der en ting, som er ny i det: man foreslår, at de unge skal kunne få 12 måneder i en jobskabelsesordning. Det kan vi naturligvis støtte, men vil i den forbindelse endnu en gang sige, at så kommer vi også til at se på det, der i folkemunde er kaldt løntrykkercirkulæret.

Vi er indstillet på at gå med i et samarbejde.

Jeg vil lige tage fat i nogle af de ting, som er blevet sagt ikke mindst af undervisningsministeren. Undervisningsministeren taler om, at der skal være uddannelse til alle, og at det er der stort set. Jeg er enig i, at der skal være uddannelse til alle, der ønsker det, og når undervisningsministeren kunne sige, at der er sket forbedringer med hensyn til uddannelseskapacitet på mange felter, er jeg enig i det. Når ministeren så siger, at meget

[Lilli Gyldenkilde]

af det var planlagt af socialdemokratiet, føler jeg, at det også drypper lidt på degnen, for sandheden er jo, at vi var med, da vi fik lavet disse ting omkring marts måned 1982.

Men det kan ikke nytte noget at blive ved med at tale om uddannelse alene, for det, de unge vil have, er arbejde, og det kan de ikke få. Det er fortvivlende at høre på en debat herinde om en garanti til de unge mennesker for enten en uddannelsesplads eller et arbejde, og det fortvivlende er, at ingen taler om det, vi alle sammen ved skal til: en bedre fordeling af arbejdet. Man tror på, at den hellige almindelige konkurrence nok skal klare disse problemer, men det gør den jo ikke. Vi ved, at vi skal skabe 60.000 nye job hvert år de kommende 10 år, hvis vi skal afskaffe ledigheden og skaffe beskæftigelse til de unge mennesker, som tilgår arbejdsmarkedet hvert år. Det ved vi er umuligt. Det er umuligt af mange årsager, men først og fremmest på grund af den teknologiske udvikling, og det kan ikke nytte noget at stikke hovedet i busken, og det kan ikke nytte noget ikke at ville være med til at lave sådan nogle garantiordninger, for vi får de problemer i masser af år fremover, og vi kan ikke blive ved med at svigte de unge.

Vi er indstillet på samarbejde om dette forslag.

Bente Juncker (CD):

Centrum-demokraterne er ikke i tvivl om de gode hensigter, der ligger til grund for socialdemokratiets jævnlige fremsættelse af forslag om ungdomsgaranti. Vi må imidlertid afvise det, ikke fordi det ikke rummer elementer, som vi kan være enige i, men fordi vi mener, regeringens egen måde at gribe tingene an på er bedre.

Efter CDs mening er der ikke så meget i resultaterne af forsøgene i Århus og Storstrøms amter, der gør, at de kan bruges som model for et egentligt lovforslag. Disse forsøg i amterne har været en blanding af succes og fiasko.

Nogle af elementerne i forslaget er allerede gennemført bl.a. ved forlængelse af loven om ekstraordinære beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i kommuner og amtskommuner.

CD må imidlertid henvise til det 32 punkts program, som regeringen har fremsat, og

som indeholder talrige former for uddannelse. Vi vil meget hellere satse på udvidelse af uddannelsespladser end medvirke til det lidt brede garantibegreb, der findes i dette forslag.

For de skoletrætte elever kan det imidlertid være et problem at få dem sluset ind i et længerevarende uddannelsesforløb. Ja, det lykkes ganske enkelt ikke. Dér mener vi, at en kort uddannelse som en industriel grunduddannelse f.eks. vil være langt bedre, og vi ser frem til en snarlig start på denne uddannelse.

Men som sagt: vi kan ikke medvirke til forslaget.

Michaelsen (RV):

Indledningsvis vil jeg slå fast, at for det radikale venstre er ungdomsarbejdsløsheden et overordentlig væsentligt problem, ja, det er måske endda det væsentligste sociale problem, vi har i vort samfund for tiden, og vi er helt indstillet på, at netop det problem fortjener en særlig indsats, også løsgjort fra den almindelige arbejdsløshedsbekæmpelse og den almindelige økonomiske politik.

Vi kender en række tal for ungdomsarbejdsløsheden. Vi ved, at ledigheden for unge ligger på et højere niveau end i almindelighed. Vi kender gennemsnitstallene på omkring 75.000 i 1982, og vi ved, at ledighedsprocenten for unge under 25 år ligger på omkring 18, og det er væsentligt over procenterne for alle andre grupper i gennemsnit. Det er selvfølgelig tal, som er meget væsentlige at have i baghovedet. Vi ved også, at langt flere, end gennemsnitstallene viser, er blevet berørt af ledighed i kortere eller længere perioder.

Når det er sagt, vil jeg gerne tilføje, at vi meget gerne ser en lidt nærmere undersøgelse af tallene, ikke med henblik på at bagatelisere omfanget af ungdomsarbejdsløsheden, men vi mener, det er af væsentlig betydning, at man måske får opdelt tallene på forskellige leder for bedre at kunne sætte ind på de steder, som er nødvendige med hensyn til køn, alder, geografi osv.

Men det skal slås fast, at ungdomsarbejdsløsheden for det radikale venstre er på et klart uacceptabelt niveau, og vi vil meget gerne fordomsfrit samarbejde med andre partier og regeringen om målet, nemlig at

[Michaelsen]

skaffe flere unge i arbejde eller uddannelse. Af den grund har det radikale venstre også medvirket til adskillige, ja, vel snart sagt samtlige foranstaltninger, der er gennemført under den nuværende regering og under den forrige, og det vil vi selvsagt fortsætte med. Vi har ikke kunnet fjerne ungdomsarbejdsløsheden, men vi har dog i hvert fald kunnet formindske dens omfang.

Hvad angår det aktuelle forslag, er det klart, at vi er enige i intentionen, som jo er at skaffe uddannelse og beskæftigelse til flere. Vi finder nok ikke, at selve lovfæstelsen af ungdomsgarantibegrebet er det centrale. Vi vil hellere se på realiteten end selve begrebet, og realiteten er jo altså at skaffe pladser, og i den forbindelse vil jeg understrege, at det for os er meget væsentligt, at man satser væsentligst på uddannelser, som giver de unge muligheder for selv at finde arbejde siden hen. Det er klart, at det kræver en meget bred indsats spændende lige fra merindskrivning til helt nye uddannelser.

Vi frygter, at ungdomsgarantiordningen vil blive en falsk garanti, fordi vi ikke kan garantere de unge det arbejde, de har krav på, og det mener vi er nogle af de konklusioner, man kan udlede af det forsøg, der er gennemført, og hvis det er tilfældet, vil det jo ikke gavne nogen.

Men vi vil altså som konklusion gå positivt ind i arbejdet. Vi mener, at forslaget indeholder en hel række punkter, som vi udmærket kan medvirke til, og vi håber, at vi kan få et konstruktivt samarbejde om dem, ligesom vi håber, at vi kan se nærmere på en række svenske erfaringer med det, der netop er gennemført.

Waldorff (VS):

Der er for så vidt ikke nogen særlig grund til at trække de radikale ud i forhold til så mange andre borgerlige partier. Når man måske skal gøre det alligevel, er det, fordi de selv gerne vil have, at de skal se så meget anderledes og så meget pænere ud. Når det bliver sagt, at ungdomsarbejdsløsheden er det væsentligste problem for de radikale, skal vi erindre om, at det var det også op til valget i 1981, hvor man skrev i sin valgpropaganda – i hvert fald den, der blev sendt ud til de unge – at det radikale venstre ville gå ind for, at alle unge fik tilbud om enten ar-

bejde eller uddannelse. Det er jo det, som vi andre og socialdemokratiet i dette forslag kalder en ungdomsgaranti. Det er en garanti for, at alle får et tilbud enten om arbejde eller om uddannelse. Og det er det, de radikale har lovet i valgflæsket til de unge, men nu modarbejder herinde. Det radikale bidrag har ud over i øvrigt at medvirke til en arbejdsløshedsskabende økonomisk politik været, at man f.eks. stoppede ungdomsgarantiforsøgene, som der ellers ville have været flertal for at videreføre og forbedre.

Det sørgelige er selvfølgelig, at det bliver lidt meningsløst at stå og diskutere, skal vi sige de indholdsmæssige uenigheder, vi f.eks. kunne have med socialdemokratiet med hensyn til, om det skulle være på den ene eller den anden måde, man skaffer lære- og praktikpladser og sådan noget, når man kan konstatere, at det faktisk ikke er muligt at få lavet noget, der ligner en landsdækkende ungdomsgaranti. Derfor vil jeg med hensyn til det indholdsmæssige bare henvise til, hvad jeg sagde den 8. marts, da vi sidst diskuterede det.

Vi støtter forslaget om en landsdækkende ungdomsgaranti. Vi er kritiske over for nogle af midlerne, men i en situation, hvor der var en mulighed for, at dette her blev gennemført, ville vi meget gerne diskutere, hvordan det kunne gøres.

Jeg mener, man skal tage det til efterretning, når undervisningsministeren siger: at give en garanti for, at alle kan få arbejde eller uddannelse, er at stikke de unge blå i øjnene. Ja, det er det naturligvis, når man fastholder en økonomisk politik, som ifølge vismændene, der kommer med deres rapport om et par dage, betyder 60.000 flere arbejdsløse i de kommende år, når man fastholder, at der ikke skal arbejdes for en nedsættelse af arbejdstiden, når man fastholder nedskæringer og forskellige former for modstand imod projekter, som kunne sætte nogle unge i arbejde, og når man fastholder, at jobskabesloven ikke må bruges til at iværksætte en ordentlig offentlig produktion for stat og kommuner. Hvis man så samtidig sagde: vi vil gerne garantere både det ene og det andet, så ville det være at stikke folk blå i øjnene. Men så mener jeg også, at man lige så godt åbent kan sige konklusionen, nemlig at denne regering er klar til år fremover med støtte fra fremskridtspartiet og de radikale at

[Waldorff]

acceptere en ungdomsarbejdsløshed, der ligger et eller andet sted imellem 60.000 og 100.000.

(Kort bemærkning).

Michaelsen (RV):

Det er rigtigt, at vi adskillige gange har fremhævet selve ideen med ungdomsgaranti, jeg har såmænd også selv deltaget i en valgkamp, hvor det var et af de meget omtalte emner, og derfor skulle mit indlæg her også opfattes på den måde, at jeg for så vidt ikke afviser ideen. Det, vi er bange for, er, at der ikke er realitet i det, og at det altså bliver en falsk varebetegnelse. Og så synes vi egentlig, vi har skadet mere, end vi gavner. Derimod vil vi gerne se på en række af de kontante forslag, der ligger i det socialdemokratiske beslutningsforslag – der er også nogle af dem, vi ikke bryder os så meget om, men det skal jeg ikke komme ind på nu. Der er en hel række af dem, som vil føre frem, men at de kan garantere, er vi stærkt i tvivl om, og derfor vil vi ikke være med til at love noget, som vi ikke kan holde; det plejer vi ikke.

(Kort bemærkning).

Waldorff (VS):

Altså, jeg har det sådan, når jeg hører på de radikale, at jeg foretrækker, hvis det på en eller anden måde er muligt, at skære igennem. Fra voldtægtsdebatterne ved vi, at et nej kan siges på mange måder, men at det stadig væk skal respekteres som et nej. Derfor accepterer jeg også de radikales nej til forslaget om en landsdækkende ungdomsgaranti, hvad enten det kommer i form af et direkte nej, som fru Lone Dybkjær leverede sidst, vi havde dette forslag til behandling, eller det leveres som et camoufleret nej, der forklares med, at det alligevel ikke kan gennemføres. Det er ligegyldigt; det er realiteten, vi har brug for at vide.

Steffensen (KrF):

Jeg synes, der er grund til at takke såvel forslagsstillerne som undervisningsministeren for det, vi nu står med. Jeg mener, det er godt, at forslagsstillerne peger på det problem, som jo er et problem, intet parti kan afvise at prøve på at gå ind i seriøst.

Jeg mener også, det er godt – og det er der også grund til at kvittere for – at undervisningsministeren har ladet vejene og mulighederne stå åbne igennem det, der er lagt op til af undervisningsministeren i dag.

At der så naturligvis er en lang række ting, vi er nødt til at drøfte for at finde en løsning, der kan samle flertal, og som kan bære, ja, det er jo vilkårene, som vi kender fra alle sammenhænge. Det er nok rigtigt, at det er et stort problem, om man kan blive enige om at lave en bestemt garantiordning. Hvis det er det ord, der volder det største problem, skulle det heller ikke være umuligt at finde veje til at komme hinanden i møde uden just at skulle være afhængig af et bestemt ordforråd.

Alle er jo enige om, at der må gøres noget, og forslagsstillerens ønske står vel ikke i modsætning til regeringens ønske om at komme ungdomsarbejdsløsheden til livs, om end man ser noget forskelligt på, hvordan man skal gøre det.

Vi har her i forslaget et kontant oplæg, og det synes jeg er godt at have at gå ud fra. Jeg mener også, det er rigtigt at konstatere, at skal der findes frem til en løsning her, må såvel forslagsstillerne som regeringspartierne gå aktivt ind i det, og jeg synes, det er godt, at man er indstillet på det. Det er også rigtigt, at man videre må konstatere, at det trods alt har vist sig, at det hjælper at gøre noget. Det er helt klart, at det, den tidligere regering har gjort, har båret frugt, og det er det, der gerne skulle fortsættes. Derfor mener jeg, at alle gode kræfter må samle sig om det og ikke gå ind i mere detaljerede ting i forslaget, der vil virke splittende.

Det er da klart, at vi bliver nødt til at drøfte, hvilke løsningsmodeller og -midler vi vil bruge, men selvfølgelig er det muligt at finde frem til det, hvis vi er enige om, at hovedprincippet og hovedemnet er at få skabt flere midler til veje for at løse det problem, som jo er et af vort samfunds største, nemlig at der er mange unge, der føler, at de er tilovers, fordi de ikke umiddelbart kan komme ind i en erhvervsgren.

Derfor vil vi meget gerne gå positivt ind i drøftelse af disse problemer og håber, at vi kan finde frem til en bæredygtig løsning for samfundet.

Svend Auken (S):

[Svend Auken]

Jeg vil gerne sige tak for den tilslutning, forslaget har fået her i dag. Jeg vil først sige tak til SFs og VS' ordførere, som har sagt ja til forslaget, som det foreligger, selvfølgelig med de modifikationer, som der altid må være, når man skal have realiseret et forslag i et samarbejde mellem flere partier.

Må jeg også sige tak til det lille, men ikke nødvendigvis dårligste regeringsparti, nemlig kristeligt folkeparti, som jeg synes tog meget, meget positivt imod forslaget. I det kommende udvalgsarbejde har vi jo al mulig grund til at kunne håbe på kristeligt folkeparti, hvis der skal skabes flertal for at gøre noget ved ungdomsarbejdsløsheden efter de retningslinjer, der her er lagt frem.

Jeg vil også godt sige til den radikale ordfører, at jeg i modsætning til hr. Waldorff tror, at den radikale ordfører er oprigtig, når han på sit partis vegne siger, at han gerne vil gøre noget til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden. Jeg tror i øvrigt, alle, der har haft ordet her i dag, er oprigtige, når de siger det. Men det kræver altså for de radikale, at de siger, at socialdemokratiet skal være med, og at der er et flertal for en forstærket indsats. Ellers viser al erfaring under denne regering, uanset at undervisningsministeren formentlig er en af de bedre i så henseende i forhold til andre partier i folketinget, at der ingen realitetsforhandlinger kommer, medmindre regeringen frygter, at der er et flertal, som kan påtvinge dem en anden løsning end den, de selv ønsker sig. Der kommer ingen forhandlinger.

Når vi overhovedet sidste forår fik forhandlinger om ungdomsarbejdsløsheden, ved enhver, at det var, fordi det radikale venstre sagde, at man ikke ville være med til at afskaffe lov nr. 488. Hvis ikke det radikale venstre havde givet det signal, havde vi overhovedet ingen drøftelser haft. Vi ved også, at i samme sekund drøftelserne omkring lov nr. 488 var udtømt, så ophørte forhandlingerne med regeringen.

Jeg står her med oversigten over de forslag til finansloven, som direkte vedrører bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden, som undervisningsministeren og navnlig undervisningsministerens kollega arbejdsministeren, som vi savner her i dag, som vi stort set savner hele folketinget her i dag, har fremsat vedrørende ungdomsarbejdsløsheden.

Det, der indeholdes i regeringens forslag, er jo stort set en nedskæring af indsatsen på en række af de områder, der omfatter de allersvageste grupper: det er på det beskæftigelsesmæssige område, og det er med hensyn til de særlige foranstaltninger i forhold til de svage grupper.

Jeg tvivler ikke på, at undervisningsministeren har en positiv vilje til at gøre noget for de unge, men jeg tvivler meget på hans evne til at omsætte dette til resultater, medmindre et flertal i folketinget siger, at de vil gøre noget ved problemet.

Ungdomsarbejdsløsheden er det danske samfunds største problem forstået på den måde, at det ikke bare rammer familier og de unge selv, men at det også på lang sigt rammer selve kittet, selve sammenhængen i vort samfund. Derfor har tidligere regeringer jo prioriteret ungdomsarbejdsløsheden meget højt, og man må også nok sige om den nuværende regering, at når det gælder spørgsmålet om udbygning af uddannelsesmuligheder, har man dog dér også vist en positiv holdning.

Hvordan ser det så ud, hvis vi skal prøve at gøre en smule status for de unges situation? Vi står fortsat over for meget store problemer for unge mennesker. Men sammenligner man Danmark med en række andre lande, som vi normalt kan sammenligne os med, har vi trods alt magtet en indsats over for ungdomsarbejdsløsheden, som det er værd at bygge videre på. Jeg vil bare nævne et par tal for at illustrere dette:

I Danmark udgør i kraft af meget store fødselsårge de unge under 25 år ca. 20 pct. af de erhvervsaktive. Deres andel af de arbejdsløse er større, og derfor skal der altså også af den grund gøres en forstærket indsats for at bekæmpe ungdomsarbejdsløsheden, der udgør 25 pct., altså hver fjerde under 25 er arbejdsløs.

I Frankrig, som har levet under borgerligt styre i hele den samme periode, udgør de unges andel af den samlede arbejdsstyrke 14 pct., men deres andel af de arbejdsløse udgør 48 pct.

I Danmark er der altså tale om en lidt større ungdomsarbejdsløshed end den almindelige arbejdsløshed. I Frankrig derimod er der tale om tre til fire gange så høj arbejdsløshedsrisiko, hvis man er under 25 år. Der

[Svend Auken]

er altså her en tradition, der kan bygges videre på.

Jeg vil gerne nævne de seks punkter, som for os er det helt afgørende i ungdomsgarantiforslaget. For det første spørgsmålet om, at der skal være rigeligt med uddannelsespladser. Selv om jeg mener, at undervisningsministeren manipulerer med tallene, når han sammenligner faktiske optagelsestal med kapacitetstal, er der ingen tvivl om, at den nuværende regering på det punkt har fortsat den udbygning, der var planlagt under den tidligere regering, og det synes jeg man skal konstatere som noget positivt. Der er nogle områder, vi gerne havde set noget mere aktivitet og noget større tempo på, men det er ikke dér, den egentlige strid står, og dér håber jeg også at vi kan fortsætte et samarbejde.

Når det gælder de fem andre punkter derimod, som jeg om et øjeblik skal nævne, er det svært at sige noget positivt.

Hvad angår spørgsmålet om elevøkonomi, er der ingen forbedringer fra regeringens side tiltænkt på elevøkonomiområdet, tværtimod nedskæringer. Socialdemokratiet fremkommer med forslag om at styrke elevøkonomien, for vi tror, det er helt afgørende.

Det andet punkt, jeg skal nævne, er fremskaffelse af lære- og praktikpladser, idet der til trods for en enorm støtte fra det offentlige side, fra samfundets side, iværksat under den tidligere regering, men fortsat under denne regering, fortsat mangler 15.000 lære- og praktikpladser. Jeg håber, der er realiteter i det, undervisningsministeren har sagt her i dag om vilje til at gå ind i en AER-model.

For folk, der ikke er indviet, vil jeg gerne sige – der er vel stort set ikke andet end indviede til stede i øjeblikket, men alligevel, hvis der skulle være én, der ikke var indviet – at en AER-løsning går ud på at forhøje generelt arbejdsgivernes bidrag til Arbejdsgivernes Elevrefusion og så udbetale støtte til dem, der opretter lære- og praktikpladser. Derved laves der en »straf«, en sanktion over for de arbejdsgivere, der ikke opfylder deres, om jeg så må sige samfundsmæssige forpligtelse.

Undervisningsministeren siger, at der var mange problemer, og derfor er det ikke hidtil blevet gennemført, og det har han jo ret i. Han glemte måske i forståelig beskedenhed at nævne den alvorligste forhindring, den tidligere regering havde, nemlig at oppositio-

nen var klart imod det og altid talte imod det.

Jeg vil gerne give undervisningsministeren den idé at lave en helhedsløsning på dette felt, der kunne gå ud på, at man afviklede det besynderlige forslag om en arbejdsmarkedsuddannelsesfond fra 1985 – det håber jeg også der bliver flertal for i folketinget – og så sige til arbejdsgiverne: i stedet for at indbetale bidrag til denne mærkelige uddannelsesfond overfører vi de 25 eller 30 øre til Arbejdsgivernes Elevrefusion. Det er der meget fornuft i, og det er der også politik i, hvis jeg må give undervisningsministeren denne gode idé.

Hvad angår vejledning, er der ingen tvivl om, at det, at man har standset ungdomsgarantiforsøgene, i hvert fald i de to amter har ført til en afgørende svækkelse af vejledningsindsatsen. Sidste år hørte vi, jeg ved ikke hvor meget om en styrket vejledningsindsats. Jeg vil vove at påstå, at der næsten intet andet end forringelser er sket på det felt.

Til sidst de sidste to punkter, jeg skal omtale. Det ene er fremskaffelse af arbejdspladser. Mange har sagt, at man ikke kan løse ungdomsarbejdsledelsesproblemet gennem kunstige foranstaltninger, og derved forstår man arbejdspladser tilvejebragt ved støtte. Det mærkelige er, at når det er leasingstøtteordninger, der koster 3 mill. kr. pr. oprettet arbejdsplads, så er det naturligt, men når det drejer sig om lokale arbejdspladser tilvejebragt med en offentlig støtte på 80.000 kr., så er det kunstigt. Består det kunstige i, at det ene er 20 pct. af prisen på det andet, eller hvori består forskellen mellem det naturlige og det kunstige på det felt?

Men når jeg først og fremmest mener, at dette med arbejde er vigtigt, er det, fordi alle erfaringer viser, at hvis ikke vi både satser på uddannelse og arbejde, så risikerer vi at miste de allersvageste grupper, og det var der også flere af ordførerne der var inde på.

Det sjette punkt, jeg afslutningsvis skal nævne, er, at ungdomsgarantiforsøgs erfaringerne, som jo navnlig for 1982 var meget positive, viste, at en ungdomsgarantiordning med den vifte af tilbud, der er, er den helt afgørende forudsætning for, at vi får fat i de svage grupper.

Jeg skal på forslagsstillernes vegne takke det flertal, der har været positivt over for

[Svend Auken]

forhandlinger om dette forslag, og jeg skal også som mit partis ordfører sige undervisningsministeren tak for, at der trods alt på en række vigtige områder var en åben og positiv indstilling fra regeringens side.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne takke for den åbenhed, der har været hos ordførerne, åbenhed både når det gælder problemets omfang, og når det gælder nye veje til imødegåelse af ungdomsarbejdsløsheden. Der er brug for, at vi ikke rejser nye fronter, men tværtimod lytter til hinanden og prøver at finde frem til, hvilke ideer der er bæredygtige.

Jeg synes nok, hr. Svend Auken skilte sig lidt ud fra ordførerne ved at indføre den første polemik, jeg har hørt i debatten. Jeg skal ikke svare på det alt sammen, men blot lige sige, at man dog vist må give den nuværende regering lidt af æren for disse om ikke 10.000, så dog op mod 10.000 nye uddannelsespladser. Det forekommer mig, at langt de fleste blev til på grund af merindskrivningspolitikken, som vi jo ganske vist fik socialdemokratisk støtte til i almindelighed, men som jeg alligevel har set kritiseret sønder og sammen af socialdemokratiske medlemmer i Aktuelt ved enhver lejlighed, når det kom til de aktuelle grimme forslag, som skulle bringe de ekstra stole ind i klasserne. Så der har ikke været hjælp hele vejen igennem på det punkt, og det var jo det, der rigtig gav noget. Undskyld, jeg siger det, jeg ville ikke have sagt det, hvis ikke hr. Svend Auken havde provokeret mig til det.

Sammenligningen med leasing forstår jeg i øvrigt ikke rigtig. Det er jo ikke den nuværende regering, som alene har ansvaret for de regler, der gælder om leasing. Så vidt jeg ved, var det en trafik, der startede under tidligere regeringer. Tværtimod er det nu denne regering, som tager initiativet – ganske vist på opfordring – til at få det fjernet og har gjort det, som man kunne se i den debat, der lige var før, uden på nogen måde at føle sig tvunget til det. Vi mener også selv, at der foregår noget på det punkt, som ikke er holdbart. Så der er ikke tale om, at denne regerings politik er at forsvare arbejdspladser, som koster 300.000 kr. via leasing, og gå imod arbejdspladser, der kun koster 80.000 kr. via ungdomsgarantiordninger. Sådan er

regeringens politik ikke. Det ville heller ikke være godt, hvis den var sådan.

Til slut vil jeg sige, for at vi skal være klar over, hvad problemets art er, at der ikke er tale om, at der nu er færre lære- og praktikpladser, end der var sidste år ved samme tid; tværtimod kan man roligt sige, at der aldrig har været flere end nu, det er aldrig gået bedre end nu med hensyn til at skaffe ekstra pladser, og det skyldes dels den tidligere regering, dels den nuværende regering.

Det, det drejer sig om, er jo, at vi har store ungsomsårgange endnu et par år, og at vi ikke må få denne kødrand, som der ikke bliver plads til. Det er den, der skal slides af, så der bliver færre, som skal gå og vente. Det er opgaven.

Nu sagde jeg det ikke i mit første indlæg, men jeg vil gerne sige det her: hvis det ikke skal blive et helt håbløst arbejde, er det en forudsætning, at vi, samtidig med at vi gør denne ekstrordinære indsats, holder fast både i indkomstpolitik, fast kronekurs og den moderate sparepolitik, for ellers nytter det hele ingenting. Det har hr. Tørnæs nemlig ret i.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Det er foreslået, at forslaget henvises til et særligt udvalg på 17 medlemmer med stedfortrædere. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det nævnte udvalg.

Uden for dagsordenen foretoges herefter:

Valg af 17 medlemmer og stedfortrædere til et udvalg angående:

Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti.

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:

en valggruppe på 82 medlemmer: det konservative folkeparti, venstre, centrum-demokraterne, fremskridtspartiet, kristeligt folkeparti, Barsø-Carnfeldt (UP), Askjær Jørgensen (UP), Tang Sørensen (UP) og Thorndahl (UP);

en valggruppe på 70 medlemmer: socialdemokratiet, det radikale venstre og Steenholdt (Grønl.);

en valggruppe på 27 medlemmer: socialistisk folkeparti, venstresocialisterne og Preben Lange (Grønl.).

Valgt blev:

Til medlemmer:

- 1 Karen Højte Jensen (KF)
- 2 Ahlmann-Ohlsen (KF)
- 3 Bo Kristensen (KF)
- 4 Hans Jørgen Holm (V)
- 5 Tørnæs (V)
- 6 Lawaetz (FP)
- 7 Bente Juncker (CD)
- 8 Steffensen (KrF)
- 9 Ritt Bjerregaard (S)
- 10 Helle Degn (S)
- 11 Hans Jørgen Jensen (S)
- 12 Torben Lund (S)
- 13 Løvig Simonsen (S)
- 14 Nørgaard Sørensen (S)
- 15 Lone Dybkjær (RV)
- 16 Lilli Gyldenkilde (SF)
- 17 Holger K. Nielsen (SF)

Til stedfortrædere for:

- 1-3 Collet (KF)
Eva Møller (KF)
- 4-5 Bjørn Elmquist (V)
Fogh Rasmussen (V)
- 6 Halvgaard (FP)
- 7 Grethe Kindberg Jørgensen (CD)
- 8 Askjær Jørgensen (UP)
- 9-14 Kaj Poulsen (S)
Jytte Andersen (S)
- 15 Michaelsen (RV)
- 16-17 Kirsten Fog Hjort (SF)
Waldorff (VS)

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Fra medlem af folketinget *Bollmann*, der har orlov på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 6. december atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Villy Jørgensens*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører fra nævnte dato at regne.

Socialudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Sikring af kontanthjælpsbeløbet efter § 43, stk. 1, og præcisering af hjælp til boligudgifter efter § 43, stk. 3). (Lovforslag nr. L 63).

Eksemplarer er omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (2/12 83):

Udtræder: Lawaetz (FP)

Nyt medl.: H. C. Hansen (FP)

Udtræder: H. C. Hansen (FP)

Nyt medl.: Lawaetz (FP)

Udtræder: Dohrmann (FP)

Ny stedf.: H. C. Hansen (FP)

Skatte- og afgiftsudvalget (2/12 83):

Udtræder: Villy Jørgensen (CD)

Ny stedf.: Bente Juncker (CD)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 6. december 1983 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Angående folketingets arbejde de følgende dage i den pågældende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 14.58